

Hechtingsstoornissen

Afgelopen jaren heb ik de antroposofische variant gevolgd van de S.P.W., met daaraan vast gekoppeld de sociaal therapeutische begeleidingsvorm.

Als eindschriftie schreef ik over hechtingsstoornissen, die als ingang binnen het werk met verstandelijk gehandicapten heel herkenbaar is, en er is heel weinig literatuur over.

Irma Kaat- van der Voordt.

Voorwoord.

In de kerstvakantie heb ik voldoende rust gevonden om de eerste start te maken met mijn eindscriptie. Aanvankelijk zou ik een vraagstelling formuleren over de verhouding die broers en zussen tot hun verstandelijk gehandicapte broer of zus hebben, en hoe ze de band na het overlijden van hun ouders met hen willen vormgeven.

Ik toog met wat ideeën over dit onderwerp naar de Centrale Bibliotheek, daar vind je het! Wel, er is van alles over familiebanden te vinden, maar helaas erg weinig over de broers en zussen van gehandicapte broers en zussen.

Toen ik me langzaam maar zeker uit dit dilemma wist los te maken, wilde ik aan de slag gaan met familiebanden, en de hele problematiek van zo'n ingewikkeld kind in je gezin...., mensenlief, de kerst is doorspekt geraakt bij het lezen over de pijn en vreugde in zulke families. Het is enorm boeiend, maar telkens weer kreeg ik te weinig zicht en informatie om op de vraagstelling van de broers en zussen uit te komen.

Opnieuw in de bibliotheek liet ik mij naar andere onderwerpen trekken, zoals rouwverwerking of agressie, autisme, zelfhulpgroepen, enz.

Mijn medecursisten kan ik inmiddels goed adviseren bij het uitpluizen van een goed thema, er is veel informatie! Teveel, want de vraagstelling moet wel aan te passen zijn aan het onderwerp.

Na al die boekenrekken nagelopen te hebben, kwam ik op mooie documentatie van Dr. G. de Lange, over de hechtingsproblematiek.

Binnen mijn werk komen juist de pupillen met deze problematiek op mijn pad, of ik op het hunne? Ik zelf noem het "bodemloos", naar de boeken van Geertje van Egmond. Gepakt door de heldere beschrijvingen van theorieën en behandeling, heb ik een nieuwe richting en dus een nieuw onderwerp voor mijn scriptie: hechtingsstoornissen.

Hechtingsstoornissen:

Wat kwetsbaar word je bij het moeder of vader worden. Zo'n klein mensenkind dat totaal van jou afhankelijk is, zo diep met je verbonden en dat blijft het hele leven zo. Zelfs al je kinderen al op eigen benen staan is de emotionele band met je kinderen groot.

Er kan veel fout gaan, opgroeien doet pijn.

Opnieuw kom ik uit bij banden tussen mensen, bij het kleine kind dat zich niet welkom heeft gevoeld en zich daarom niet kan hechten aan mensen gedurende zijn leven. Hechting is een voorwaarde om je eigen

ontwikkelingsweg te vinden. Bodemloos zijn is een handicap waarmee je je hele leven moet worstelen.

De Vraagstelling.

- Wat is hechting? Wat is hechtingsproblematiek?
- Hoe kunnen we daar binnen de sociaaltherapie mee om gaan?
- Twee vrouwen, van wie ik contactpersoon ben, hebben een hechtingsstoornis. Hoe is dit ontstaan, hoe manifesteert het zich? Hoe kunnen wij hen ondersteunen.
- Hoe ga ik als persoon, en sociaal therapeute om met deze vrouwen? Wat doet het mij? Hoe kunnen we met deze vraag aan de slag?

Rotterdam, 2.1.2003.

Irma Kaat-van der Voordt.

Het leren lopen.

'sta op, neem je bed op en wandel'.

Het vermogen om rechtop te lopen is een onderdeel van het totale vermogen van de mens om zich te bewegen. Een beweging wordt tot stand gebracht door enkele en samengestelde spieren. De verticale houding is in aanleg al aanwezig. Het hoofd maakt zich a.h.w. het eerst vrij uit de chaos van bewegingen, daarna de rest. Het vormt een parallel met het geboorteprocess. Bij het lopen eindigt het geboorteprocess. Dit vindt plaats tussen het eerste en tweede levensjaar.

De ogen hebben een wisselwerking tussen de ziel en de buitenwereld. Aanvankelijk is dat nog één geheel. Het kijken komt in het grijpen, en bereikt als einddoel het lopen. We ontwikkelen ons uit het één zijn met de wereld rondom ons tot een zelfstandig wezen, dat daar afstand van doet. Het "ik" ordent alle bewegingen.

Het leren spreken:

Hoofdstuk 1 Inleiding.

In dit eerste hoofdstuk wil ik beschrijven wat hechting is. Ik wil dit aan de hand van theorieën van Bowlby en Mahler doen. Daarnaast heeft Geertje van Egmond in haar boek "Bodemloos bestaan" een reeks van symptomen beschreven van hechtingsstoornissen bij emotioneel verwaarloosde mensen. In de zijbalk heb ik een samenvatting geschreven van "de eerste drie kinderjaren" van Karl König.

Wat is hechting?

Bij een gezond kind gaat de hechting aan de ouders bijna vanzelf. Het voelt zich veilig en vertrouwd bij zijn ouders. De ouders houden van hem/haar en het ontvangt de liefde die het kind nodig heeft. Vanaf ongeveer een half jaar gaat het kind onderscheid maken tussen zichzelf en de omgeving. De baby krijgt door, dat het gedrag dat vertoont invloed heeft op de omgeving. Hierdoor ontstaat een wisselwerking tussen ouders en kind; de band is een feit. Deze band is voor het kind een steun om stukje bij beetje de wereld te verkennen. Het kind krijgt voorkeuren voor personen; wordt eenkennig en heeft scheidingsangst. Je ziet dat een kind bescherming zoekt als het eenkennig is, het kruipt weg en wil niet gescheiden worden van het vertrouwde gevoel dat ouders hem geven. De hechting is compleet, wanneer een kind een jaar of drie is. Het is voor de ontwikkeling van wezenlijk belang dat een kind zich hecht. Hij/Zij zoekt bescherming in de nabijheid van ouders, van waaruit het kind de omgeving gaat onderzoeken.

De theorieën van Bowlby en Mahler(1951).

John Bowlby is de grondlegger van de hechtingstheorie. Hij werkte in Engeland als kinderpsychiater. Hij ging er vanuit dat gehechtheid genetisch bepaald is. In de eerste kinderjaren ontstaat er gehechtheid aan personen, dit zijn meestal de ouders. Naast de basisverzorging, is het kind ook voor emotionele aandacht van iemand afhankelijk; iemand die hem troost en aanmoedigt. Een kind is graag bij zijn vertrouwde personen en wil daar niet van gescheiden worden.

Het bestaan van een veilige hechtingsrelatie valt samen met de eerste fase van de persoonlijkheidsontwikkeling. Wanneer de persoonlijkheidsontwikkeling de eerste drie jaren niet goed

God gaf Adam iemand naast zich, Eva, want alleen contact kon hij krijgen via een ander mens, dan kon hij zich waar maken.

Taal openbaart zich op 3 manieren:

1. Als uitdrukking van wat als dierlijk in de mens leeft

2. Als uitdrukking van het vermogen om alle dingen en wezens bij de naam te noemen.

3. om via het spreken het zelfbewustzijn te beleven.

doorlopen wordt, kan dit negatieve gevolgen hebben voor de relatievorming en het gedrag op oudere leeftijd en zelfs de volwassenheid.

Deze gedragsstoornissen en relatieproblemen kunnen beter begrepen worden, wanneer men op de hoogte is van de manier waarop de ontwikkeling, met name die van de separatie-individualisatie, plaatsvindt.

Separatie-individualisatie (Mahler) houdt in, dat het kind in staat is los van de directe verzorger als zelfstandig individu te functioneren en daarbij een beetje spanning en heimwee aan te kunnen. In emotioneel en cognitief opzicht is het kind in dat geval een innerlijk beeld van de moeder te hebben. Het kind kan dan zowel het beeld vasthouden van de stimulerende en accepterende, als dat van de afkeurende moeder. Het beeld van de moeder dat het kind bij zich draagt kan hem steun geven, bij situaties. Het kind draagt dit beeld bij zich in zijn voorstellingsvermogen en in zijn gevoelsleven.

Dit noemt men een emotionele objectconstantie: dit houdt in dat de persoon constant in de beleving van het kind is.

Van hieruit kan het kind constante zelfbeleving gaan ontwikkelen, dit heet zelfconstantie. Dus zoals de moeder het kind beleeft, zo beleeft het kind zichzelf. Het kind gaat zich hierdoor een eigen persoon voelen met een eigen individualiteit.

Sub-fases in de separatie-individualisatieontwikkeling aan de hand van de theorie van Mahler, in verband gebracht met de hechtingsontwikkeling zijn:

1. de differentiatiefase (van 5 tot 10 maanden).
2. de praktische subfase (van 10 tot 18 maanden)
3. de rapprochementfase (18 tot 24 maanden)
4. de subfase van objectconstantie

1.de differentiatiefase

Het kind gaat de eigen lichaamsgrenzen aftasten door middel van betasten van het eigen lichaam en van de omgeving. Het gaat ervaren waar het eigen lichaam ophoudt. Hierdoor ontstaat langzaam de scheiding tussen “ik” en “niet-ik”. Je kunt bij het kind in de zogenaamde kiekeboespelletjes ervaren

Het kind zijn moedertaal > taal is alles en iedereen een naam geven, zodat de wereld opnieuw in bezit genomen kan worden.

Taal= een sociaal iets

Wanneer een kind verwaarloosd wordt, komt het in een taalisolatie.

Op latere leeftijd kan dit leiden tot spraak-en taalstoornissen.

Dit ontstaat in de eerste fase wanneer het kind brabbelt en de omgeving niet reageert. De deprivatie maakt dat het kind niet kan leren vanuit de nabootsing.

hoe dit zich bij het kind aan het ontwikkelt is. Het tast af wanneer de moeder er wel is, en hoe dat voelt en wanneer ze er ineens weer niet is. Het kind schrikt nog van deze wisselingen. De moeder blijft de constante; de “regulator, de persoon waar het kind op afstemt. Het kind kijkt hoe de moeder reageert op zijn gedrag en of dat klopt met haar verwachtingen. Dit is ook de fase waar separatie-angst optreedt, de fase waarin het kind met geen mogelijkheid wil wijken van de moeder.

2. de praktische subfase:

Het kind gaat zich meer planmatig en doelgericht bewegen. Het gaat kruipen en grijpen en onderzoekt zijn omgeving. Het beleeft er plezier aan. Het geeft een enorme bevestiging van zijn eigenwaarde. Het kind hoeft niet meer alles met de moeder te doen, maar kan meer en meer de dingen alleen gaan ondernemen. De opvoeder is hierbij nodig voor de bevestiging- “het applaus”. Hierin ondervindt het kind steeds vaker het verschil tussen zichzelf- het “ik”, en de omgeving- het “niet-ik”. Er komt in deze fase een duidelijke separatie tot stand: De ander is anders dan het kind zelf.

In deze fase ontstaat het gevaar dat de opvoeder het gedrag van het onderzoekende kind negatief beoordeelt, waardoor het kind zich afgewezen voelt en angstig wordt.

3. de rapprochementfase.

Dit is voor de opvoeder en het kind de meest kwetsbare fase in de separatie-individualisatie. Het is het onverwacht en onvoorspelbare terugkomen van gedrag uit een eerdere fase, wat verrassend is en waar de opvoeders niet goed raad mee weten.

Het goed of niet goed doorlopen van deze fase is van cruciaal belang voor de persoonlijkheidsontwikkeling. Als er nog separatieconflicten zijn die niet overwonnen zijn dan kan dit gevolgen hebben in de adolescentie. Dit heeft er mee te maken dat het kind zich dan moet losmaken van de opvoeder. Het uit zich door stemmingsstoornissen en onverwachte gedragsstoornissen; dit wordt ook wel de tweede separatie genoemd.

Het kind kan in deze fase makkelijker spelen zonder zijn opvoeder. Het weet meer en reageert zonder zijn opvoeder

Het denken
ontwaakt.

*Na het rechtop
lopen en het
leren spreken
gaat het kind
zich steeds meer
als een individu
ervaren. Het kind
komt in het derde
jaar in de
koppigheidsfase.*

*+ het spreken
ontwikkelt zich,
waardoor begrip
van ruimte en
tijd ontstaat*

*+ontwaken van
het geheugen.*

*+ het vrije spel:
door nabootsen
schept het kind
een wereld, waar
het buiten staat
en ook schepper
van kan zijn.
Fantasie is een
belangrijk
ingrediënt.*

*De taal en de
voorstellingen,
het geheugen en
het spel, het
veroveren van
tijd en ruimte
vormen de basis
-activiteiten die
leiden tot de
ontwikkeling van
het denken.*

direct erin te betrekken. Het kind verwijdert zich bewust van de opvoeder. Steeds meer worden taal en spel tussen het kind en de opvoeder twee aparte zaken. Het kind kan in deze fase makkelijk terugvallen in separatieangst; bij langere afwezigheid van de opvoeder. Het kind lijkt als het ware te schrikken van zijn eigen zelfstandigheid, waardoor de opvoeder weer de belangrijkste wordt. Het kind raakt afhankelijk van goed- en afkeuring van de opvoeder. Het kind gedraagt zich negatief of klampt zich overdreven aan de opvoeder vast. Dit is ambitendentie. De beide houdingen die het kind heeft naar de opvoeder zijn gescheiden in het kind. Zijn hele leefwereld is gesplitst in goede en slechte relaties. Dit heeft met het gevoelsleven van het kind te maken; wat nog onrijp is. Het hangt samen dat het goede extra goed te houden en dat wat slecht is goed te maken. Het kind wil voldoen aan de wens van de ouder.

4.de subfase van objectinstantie.

In deze fase draait het om de vroegkinderlijke separatie en individualisatie. Het kind heeft de voorgaande fases afgerond: het kan zonder de opvoeder zijn, ook als het heimwee heeft. Als de opvoeder niet in de omgeving is, is het kind in staat zich een innerlijk beeld op te roepen. Het kind gaat zo ook inzien dat de opvoeder naast positieve ook negatieve eigenschappen bezit. Het kind gaat ervaren dat een negatieve reactie van de opvoeder niet betekent dat het kind niet goed is. Het kind gaat zelf ook beseffen dat het negatieve gevoelens heeft, dat het een individu is met een eigen identiteit.

Bodemloos.

Toen ik, in 1995, met een bewoonster in het huis kennis maakte, wees een collega mij op het boek "Bodemloos bestaan" van Geertje van Egmond. Deze persoon zou mij op de proef gaan stellen, en dat kwam door haar bodemloos-zijn. Dit boek staat inmiddels niet meer in mijn eigen bibliotheek, zoals dat gaat met uitgeleende boeken... al aan veel collega's heb ik dit boek uitgeleend: waar het is weet ik niet meer. In het boek somt Geertje van Egmond een aantal kenmerken op, die bij hechtingsproblematiek passen.

De koppigheidsfase is de fase waarin het kind zich gaat verzetten tegen zijn omgeving in een antipathie vanuit zijn eigen wil. Het kind verovert het zelfbewustzijn. In het negende levensjaar is de ik-zin tot volledige ontwikkeling gekomen. De mens voelt zich los van zijn omgeving. Het lichaam van de kleuter wordt door de groei langgerekt, en het wordt deel van de aarde. Het hemelse van de kleuter raakt het kwijt.

De betekenis van bodemloos wil ik gaan verwerken aan de hand van mijn eigen ervaringen bij twee bewoners van Orion.. Volgens Geertje van Egmond houdt het “bodemloos”-syndroom in, dat het gevoelsleven is als een bodemloos vat: het is nooit genoeg, het vat kan niet gevuld worden.

1. Er is geen bodem in het bestaan (geen affectieve banden in de allereerste levensjaren).
2. Er is geen lijn in het leven, waardoor er weinig besef is van tijd en ruimte, de wereld blijft ongestructureerd. Er ontstaan hierdoor leermoeilijkheden, weinig getalbegrip, niet kunnen abstraheren, weinig of beperkt woordbeeld, de leerstof beklijft niet.
3. De gewetensontwikkeling is niet op gang gekomen.
4. Het “Ik” heeft zich niet los kunnen maken, daarnaast is er geen basaal vertrouwen in de volwassenen, dat tot gevolg heeft: onvermogen en/of diepgewortelde angst om relaties aan te gaan.
5. Er is een sterke neiging tot het aanleggen van oppervlakkige, inwisselbare contacten. Hierdoor kunnen kinderen met deze problematiek niet terecht in een gezinssituatie.
6. Het kind vertoont survivorsgedrag. Schijnaanpassing. Het kind probeert zich staande te houden door de wereld om zich heen voortdurend onder controle te houden. Het is geniaal in het taxeren, observeren en manipuleren van de mensen om hem heen. Het besteedt hieraan een groot deel van zijn energie, waardoor de leerprestaties en de creativiteit achter blijven.
7. De intieme banden in het gezin worden als bedreigend ervaren. Het kind kan de intieme banden in het gezin slecht invoelen. Het kind gaat dit anders zijn merken, door zich eenzaam en buitengesloten te voelen.
8. Het vroegste ervaren-misschien reeds voor de geboorte, van “ontkend”, “niet-gewenst”, “afgewezen” en “weggedaan” te zijn is onvoorstelbaar vernietigend. De basale pijn zoekt vaak een uitweg die zich richt tegen zichzelf (automutilatie), maar ook tegen anderen. Anderen uitingen van agressie zijn fysiek geweld, wreedheid tegen dieren, vreetbuien, stelen, slapeloosheid, provocerend seksueel gedrag, weglopen. Men ziet dit vaak als een onverzadigbare

*Het distelzaad.
Ik hoorde een
vrouw: zij zeide
tot haar kind,
zómaar op
straat: "t Was
heel wat beter
als jij nooit
geboren
was." Het zei
niets terug, het
was nog klein,
maar het begon
ineens
sleepvoetig traag
te lopen: als die
in ballingschap
een juk met
manden torst en
radeloos merkt
dat zij zwanger
is.
In Babylon
misschien of
Nineveh.

Ja, het wàs
zwanger, zwanger
van dat
woord. Dat was
,in duisternis
ontkiemd, op
weg:
Tot in het derde
en vierde
nageslacht.*

Ida Gerhardt

- honger naar aandacht.
9. Bij zijn handelen gaat het kind meestal te werk volgens het "lustprincipe", het heeft nauwelijks remmen en drempels.
 10. Uitingen van hechtingsstoornissen/ geen-bodemsyndroom zijn niet gebonden aan leeftijd, huidskleur, land van herkomst, culturele herkomst, enz.

Hoofdstuk 2: een jonge vrouw van 22, wonend op Orion.

In dit hoofdstuk wil ik een aantal voorbeelden van ingrijpende gebeurtenissen uit haar biografie noemen, waardoor er een beeld ontstaat van de hechtingsproblematiek.

Het zijn door haar zelf vertelde verhalen, die zij bij het maken van het levensboek met me heeft besproken.

Daarna wil ik de symptomen van de hechtingsproblematiek bij haar beschrijven. In een volgend hoofdstuk wil ik deze symptomen zo bespreken dat haar zorgvraag helder wordt. Ik wil dit doen aan de hand van de sociaal-therapeutische benadering, aanbeveling.

"Mijn moeder was dol op mij, zij heeft veel van me gehouden. Zij verzorgde me zo goed als het ging. Dat ging niet altijd goed, omdat mijn vader een alcoholist was, die in zijn kwade dronk een slechte echtgenoot en vader was.

Ik was een klein kind op wie hij al zijn frustratie losliet. Als er door mij werd gehuild kon hij laaiend worden en isoleerde me zonder eten op mijn kamer. Ik kreeg dan zo lang straf, dat ik vermagerde. Ik was dan heel bang."

"De voogdij had bepaald dat ik niet langer bij mijn ouders mocht wonen. Tijdelijk verbleef ik in een tehuis, waar mijn huidige pleegmoeder zich over mij ontfermde.

Toen mijn ouders dachten hun leven gebeterd te hebben, werd er bepaald dat ik samen met een medewerker een nacht bij hen ging logeren.

Ik was erg bang, wilde wel op die medewerker vertrouwen, maar durfde niet op de goede afloop te vertrouwen.

In de avond werd de sfeer steeds grimmiger, mijn vader dronk veel er hoefde maar iets te gebeuren of de vlam sloeg in de pan.

Een voorval:

Verjaardagen zijn enorm belangrijk voor haar. Zij koopt een cadeautje, maakt slingers, verzorgt kaartjes en speelt de hele dag de rol van hofdame. Behalve als er iets is gebeurd wat haar niet bevalt. Ze draait niet haar lijstje van verjaardag vieren af. Als de medewerker haar daar op aanspreekt speelt ze stommetje.

Wanneer ik later op haar kamer dit bespreek ontkent ze in alle toonaarden. Wanneer ik haar confronteer met het feit dat de jarige geen cadeautje heeft gekregen zegt ze dat ze dat nog gaat doen.

Als zij zelf jarig is wil ze dat de persoon die zij toen "gestraft" heeft, een C.D. opzet met 'Hoera' liedjes.

Toevallig ben ik daarbij en veronderstel dat

Mijn zusje, was toen twee jaar en haar bedje grensde aan de muur van mijn kamer. Vroeg in de ochtend is ze wakker geworden en in haar onschuld is zij op de muur gaan bonzen om ons te laten weten dat zij wakker was.

Mijn vader is door dat bonzen wakker geworden, en niet bedenkend hoe de werkelijkheid in elkaar zat, heeft hij eenvoudig gedacht dat ik dat was. Het was zijn gewoonte mij overal de schuld van te geven. Hij is in woede onze kamer ingestormd, de medewerkster en ik waren ontzettend bang. Gelukkig werden we gauw gehaald.

Dit leidde er toe dat ik niet meer terug mocht naar mijn ouders. Het leidde tot vechtpartijen in de rechtszaal en noem maar op, maar de rechter heeft bepaald dat zij uit de ouderlijke macht zijn ontheven."

"Ik heb enorm veel misbruik moeten ondergaan als klein kind. Het bespreekbaar maken lukt niet goed. Door het levensboek heb ik wel deze voorvallen kunnen vertellen. De gebeurtenissen op seksueel gebied kan ik niet vertellen. Ik raak er zo van in de war dat ik echt dichtsla."

Uiterlijk.

Wanneer je deze jonge vrouw voor het eerst ontmoet, zie je als eerste haar wakkere open ogen, die sprankelen van oplettendheid. Zij heeft een harde stem, is aan het woord zonder rekening te houden met de omgeving. Haar huidskleur is licht, ze verbrand makkelijk in de zon.

Zij wordt snel moe, krijgt dan grote pupillen en wallen onder de ogen. Haar postuur is lang en stevig. Zij heeft overgewicht.

Ontwikkelingsstoornis.

Naast de hechtingsstoornis is zij ook verstandelijk gehandicapt, en functioneert op zwakbegaafd niveau. Niet te achterhalen valt of dit komt door de verwaarlozing en mishandeling op jonge leeftijd. Ik kan me ook voorstellen dat zij het geërfd heeft.

Zij kan wel lezen en schrijven, heeft de ambachtsschool in het jongereninstituut gevolgd. In haar dossier staat dat zij met het leren veel faalangst had, de stof werd niet makkelijk door haar vast gehouden, waardoor het studietempo laag was en de stof vaak herhaald moest worden.

*het “slachtoffer”
dat niet hoeft te
doen. Immers zij
was ook niet zo
hoffelijk op haar
verjaardag.*

*Zij zegt dat dit
helemaal los van
elkaar staat.
Ik zeg dat dat
helemaal
hetzelfde is, en
dat ze nooit een
cadeautje heeft
gegeven, en het
ook niet heeft
goed gemaakt
met deze
persoon.
Er wordt geen
C.D. opgezet.*

*Er ontstaat een
vervelende
stemming, maar
zij geeft niet toe.
Ook als de
bewoner over
haar eigen
verjaardag
vertelt, zegt hoe
vervelend zij
haar gedrag
vond.
Ze ontkent en is
bereid haar
verjaardag te
laten beheersen
door het
volhouden van
haar gelijk.
Hieruit blijkt dat
zij zichzelf als*

Zintuigindrukken.

Zij heeft een enorme openheid en gevoeligheid voor zintuigindrukken. Zij kan erg opgewonden raken van grote gebeurtenissen, zoals een vakantietrip, en er mee aan de loop gaan. Hiermee bedoel ik dat zij de situatie zo hanteert dat ze opgewonden raakt: zij gaat hysterisch lachen, en rennen van de ene medewerker naar de andere. Vertoont kleefgedrag: hangt om de nek van medewerkers en schiet door in irritatie. Deze irritatie ontstaat door het uitvloeien, een roep om begrenzing ligt in deze boodschap.

Geweten

Het is voor haar een onvermogen, een diepgewortelde angst vertrouwensrelaties op te bouwen. Zij is niet in staat dit met haar “Ik” te verbinden, daardoor ontstaan er oppervlakkige, niet-diepgewortelde relaties met groepsleiding en medebewoners en medewerkers.

Zij creëert verwarring bij medewerkers: zij verdeelt ze in the “good-guy” en de “bad-guy”, en past haar gedrag daarbij aan. Dit speelt zij uit, om manipulerend haar ware aard te verbergen. Het is typisch “survivor”-gedrag.

Wanneer ik haar met dit gedrag confronteer zal zij het ontkennen. Nog nooit heb ik meegemaakt dat zijzelf naar mij toekomt om een overtreding toe te geven. Als ik naar haar toe ga met dit soort feiten, reageert ze gelaten, alsof ze het half – bewust heeft gedaan.

Zij is wel in staat om haar straf te dragen, maar zal tegen mij geen “Sorry” zeggen. Zij kan wel aande “Good-guys” haar excuus aanbieden. Zij voelt haarscherp aan, dat deze medewerkers haar probleem los van haar zelf zien, en makkelijk bereid zijn zich weer voor haar karretje te laten spannen. Het is als team een kunst om splitsing te voorkomen. Het splijtende werkt door in haar zelfbeeld. Hierdoor is het moeilijk het geloof, de lijn vast te zetten voor haar begeleiding. Het is van groot belang een lijn trekken als team, de norm kan zo beter de weg naar haar geweten vinden.

Seksueel gedrag:

Ze is dol op kinderen, en vindt het verschrikkelijk als ze misbruikt worden. Toch kan ze zelf de dader zijn. Deze

*slachtoffer
beleeft.*

De "Good-guy".

*In het
geschrevene
noem ik
regelmatig
medewerkers de
"good-guys"*

*Lezend in de
literatuur heb ik
daar voor mijn
beleving geen
ander woord
voor gevonden.*

*De "good"-guy
is voor haar
iemand die haar
neemt zoals ze is,
en oogluikend
zich afwent voor
haar minder
mooie kanten.
Deze
medewerker
geeft zij een
schijn-
vertrouwen,
waardoor deze te
manipuleren is.*

*Oók doet zij dit
om mij, die wel
verwacht dat zij
zich aan
afspraken houdt
en haar traint in
het leren van
bepaalde
vaardigheden, te
laten zien dat ze
me niet
vertrouwt In feite
test ze me op*

gespletenheid kent ze niet van zichzelf. Seksspelletjes met kinderen vinden stiekem plaats, als er te weinig controle is.

Wanneer dit toch aan het licht komt, zegt ze dat het een lolletje was, of maar even gebeurde. Het besef dat dit immoreel is, heeft ze niet.

Ze beschouwt haar gedrag niet als een keuze die ze zelf gemaakt heeft. Deze overtuiging, gecombineerd met haar irreële zelfbeeld laat haar zichzelf confronteren als slachtoffer van haar eigen gedrag.

Het ondersteunt haar houding van "Niet-verantwoordelijk"-zijn.

Zij reageert hier apatisch op, speelt stommetje, en drukt haar gedachte weg, alsof ze een delete knop bezit.

Ook wanneer zij geslachtsgemeenschap met een man heeft gehad, vertelt ze dat ze er niets aan kon doen. "Ik ben al zo vaak genomen, ik kan geen "nee"zeggen hoor".

Later zegt ze dat ze met haar vriend geen relatie wil. Als we in een lang gesprek vertellen dat als je met iemand zont, vrijt en altijd leuke dingen samen wilt doen, het toch een relatie moet zijn, ontkent ze het.

Het blijkt dat ze dit doet en zegt om zelf te kunnen blijven manipuleren tussen vriend, medewerkers(de "Good-guys tegen met mij en moeder uitspelen) , en de situatie zo inrichten dat ze er zelf geen last mee krijgt.

Bevredigen van lustgevoelens:

Aandacht is een onverzadigbare wens van haar.

Zij wekt bij medewerkers het gevoel dat ze altijd tekort schieten. Het antwoord ligt in haar "bodemloos"zijn. Alle aandacht en liefde vinden slecht voedingsbodem, dragen geen vrucht.

Je ziet dit bij haar terug in haar koopgedrag: kleine spulletjes, die haar niet bevredigen, waar niet meer naar omgekeken wordt.

Het meest valt haar bodemloos zijn in het oog bij haar eetgewoontes. Zij is in haar eerste levensjaren verhongerd en die honger wil ze stillen. Het is enorm wat zij kan eten en wegsnoepen.

*mijn “Trouw-
zijn”. “Ben jij
het waard dit
voor mij te
doen”? Is wat jij
mij aan
begeleiding geeft
te vertrouwen, en
verdraag ik deze
macht?. De angst
maakt dat ze
naar de “Good-
guys” dit gedrag
vertoont.
Het is
overlevingsgedra-
g.*

Wanneer je dit de vrije teugels geeft zal zij veel te zwaar worden, lui voor de televisie hangen en afgestompt raken. Zij ervaart altijd te weinig aandacht te krijgen, haar honger is zo groot dat ze op alle manieren je aandacht probeert te vangen. De “good-guy wordt bespeeld, waarin je overtredingen van afspraken ontstaan. Het gevolg is, dat ik er achter kom, en zij dus een hoop extra aandacht krijgt. Weliswaar negatief, maar het is aandacht. “Heeft Irma mij door: Is ze te vertrouwen?”

Maria's
woorden:
*Mensen moeten
weten dat we
allemaal
medewerkers
zijn, en dat wij,
met de zichtbare
handicap hier
niet”voor de zere
vinger zitten”.
Soms kunnen we
het even niet
aan. Ik wil dan
aandacht, waar
ik niet achter aan
hoef te rennen,
maar waar ik op
kan rekenen.
Dat ze niet koud
reageren, maar
dat ze luisteren,
omdat ze om me
geven. Ik vind het
afschuwelijk als
ik tegen een
muur aanpraat.*

Hoofdstuk 3 : Een vrouw van 52, wonend in Orion.

In dit hoofdstuk wil ik een aantal ingrijpende gebeurtenissen uit haar biografie beschrijven, zodat er een beeld ontstaat van haar hechtingsprobleem.

Daarna wil ik haar symptomen van hechtingsproblematiek benoemen. Ik wil ook een sociaaltherapeutische aanbeveling geven; zij heeft een zeer specifieke zorgvraag en benadering nodig.

“Mijn moeder was bang als het onweerde. Haar angst sloeg over op mij, en mijn zusjes en broertjes. Zij rende naar buiten, om de luiken te sluiten, en zonderde zich af op de zolder. De kinderen waren beneden en hielden om bescherming die zij moesten missen.”

“Maar vertel me eerst eens van jouw avonturen!”

“Ik wil die wel vertellen”, zei Alice een beetje verlegen, “van vanmorgen af-die van gisteren hebben er niets mee te maken, toen was ik iemand anders”.

“Verklaar dat eens nader”, zei de Griffioen ongeduldig, “verklaringen duren zo verschrikkelijk lang”.

Dus begon Alice haar avonturen te vertellen van de eerste keer af dat zij het witte konijn had gezien.

“Ik werd pas heel laat uit mijn bed gehaald in de ochtend. Pas als iedereen weg was, en de woonkeuken helemaal schoon was werd ik uit mijn bed gehaald. Mijn moeder verzorgde me mechanisch, sprak niet met me. Beneden werd ik in de po-stoel gezet, met mijn blote billen op de po. Ik kreeg een boterham, waarna mijn moeder vertrok om op het land te werken. Ik zat daar maar alleen, vast in het tuigje, at mijn brood niet, maar speelde er mee. Mijn brood veranderde in popje, in auto, paard, enz.

Ik kon soms hysterisch huilen, het hielp niets. Ik berustte erin, wist ook niet meer beter.”

“Ik begreep niets van de wereld om mij heen. Waar ging mijn broer heen als hij de deur uit ging? Waarom moesten mijn vader en moeder toch altijd zo ruziën?

Het leven gaf me geen uitleg, het onbegrijpelijkste was mijn vader die ons als vuilnis behandelde, ons op straat uitschold en belachelijk maakte.

Ik kreeg een pak slaag, of werd in de kast opgesloten als straf voor zaken waar ik niets van begreep. Het maakte me angstig en schuw”.

“Ik ben me gaan afsluiten voor alle narigheid, lag graag in bed, en vond daar mijn eigen veilige fantasiewereld.

Op 10-jarige leeftijd vertrokken we naar een tehuis. Het Van Arkelinstituut, het leven was er streng en er was weinig liefde. Ze hebben me er eindeloos ondervraagd of ik misbruikt was, uit angst heb ik nooit wat verteld.

Het was ook zo, ik kon niet verwoorden wat er was gebeurd, ben nooit voorgelicht.

Ik ben altijd blijven hopen weer naar huis te mogen, mijn vader zei, als hij op bezoek kwam, dat als we maar veel baden hij een goede vrouw zou vinden. Als dat zo was, kwam hij ons weer halen. Mijn vader leeft onder en boven de wet.”

Uiterlijk.

Zij is een fysiek gezonde vrouw. Haar houding is naar voren gericht, haar schouders gebogen. Haar gezicht is bleek de kaaklijn is opvallend rond. Zij heeft lieve ogen en draagt een bril.

Zij laat haar haren kort knippen, draagt graag rokken en heeft meestal sandalen aan.

Ontwikkelingsstoornis

Zij is zwak begaafd en is emotioneel en affectief verwaarloosd. Ze zegt zelf dat ze met wat meer liefde, meer mens geworden zou zijn, een vak had kunnen leren waar ze geluk uit had kunnen halen.

Ze mist een gevoel van basisveiligheid, een bodem, en is daardoor rusteloos in haar bewegingen. Ze ervaart de wereld gekleurd door haar pijnlijke “tehuis/ ouderlijk huis-ervaringen”.

Ze polariseert in “Ik ben heilig” en “Ik ben niets waard.”

Zintuigindrukken.

*Wie niet in de
ontmoeting
gelooft,
Kent slechts de
vergankelijkheid
Van het
zichtbare.
Geloof niet de
vogel in zijn
stille
Avondvlucht in
de veiligheid, die
hem in de nacht
beschermt?*

*Door:
F.J.J. Buytendijk*

Zij is ontvankelijk voor indrukken, raakt erdoor overspoeld. Op onveiligheid reageert ze door zich volledig af te zonderen, of met dwingen/dominantie van haar omgeving. Als zij een gebeurtenis heeft gehad, goed of leuk is zij emotioneel moe. Een dag rust en afzondering geven dan weer moed.

Hysterie.

Met haar astraal lichaam zit zij teveel in haar omgeving. Zij neemt het zo intensief in zich op, alsof het verwond is. (Alsof het een blijvende schaafwond is). Deze overgevoeligheid spiegelt de omgeving voor haar veel sterker. Zij deinst in haar wil terug, en kan daardoor slecht in het doen komen.

Ook haar innerlijke voorstellingen kunnen pijn en angst oproepen. Wanneer de wil deze voorstellingen laat ontstaan deinst deze wil terug. De innerlijke voorstelling blijft dan achterwege. De onderliggende gevoelens worden niet door het voorstellingsvermogen aangevat, ze bruisen slechts op, een begin van depressiviteit. Het wordt niet begrepen.

Je ziet dit terug in het uitvloeien, zwetende handen, als kind veel bedplassen, enz.

Zij kan het midden niet vinden, en schiet door in uitersten.

Als het “eigen” is kan zij het wel, de obstakels zijn haar angst voor een onveilige situatie, alles wat uit de buitenwereld op haar af komt.

Geweten.

Ook bij deze vrouw zie je het mechanisme van de good-guy, en de bad-guy.

Toen ik haar pas kende was haar contactpersoon een collega van mij.

De naam

*Een kind dat niet oplet
En met afwezige ogen
Van de anderen afgebogen,
Initialen zet.*

Zij konden zich enorm met elkaar uiteen zetten. In gesprek werd deze persoon door haar zwart gemaakt en werd ik bewerkt een verweer of tegenspraak te geven.

Bij haar verhuizing werd ik haar contactpersoon, en veranderde ik in the “bad”. Na 4 jaar hebben we een hele weg met elkaar gelopen. (Zie hoofdstuk 5).

*Het zelf-ontwaard
metschrik
En trots-geeft
eindeloos seinen,
Meldende zijn
verschijnen
In code: dit ben ik.*

*Wolken gaan
langs het raam.
Het klein gezicht
trekt saam.
Van de overzijde
het sein:
“Ik heb u bij de
naam geroepen.
Gij zijt mijn.”*

Ida Gerhart.

Seksualiteit.

Door het misbruik kan zij geen liefdesrelatie aangaan, zij is zich bewust van het feit dat ze geen spaan heel van hem zal houden. “Ik zal alleen maar mijn macht over hem uit oefenen”. In gesprek zeg ze wel dat het haar fijn zou lijken, iemand voor jezelf die je lief heeft, en omarmt.

Begeerten.

Ze hanteert sterke grenzen op financieel gebied. Eet met sterk opgelegde afspraken, die zij met zichzelf maakt. Maakt van het koken een ritueel, schenkt “liefdeskoffie”... allemaal zaken om niet door te schieten in te veel, of helemaal niet meer eten. Toen zij nog niet op Orion woonde leed ze aan een vorm van anorexia nervosa. Op Orion is zij hier overheen geraakt, maar heeft altijd moeite maat te houden.

Zij kan ook impuls inkopen doen, waar zij later spijt van heeft, deelt haar niet goed overwogen aanschaf uit, of gooit het weg. De laatste tijd geniet zij van haar kleine vrijheden en is haar maat houden stabiel.

*Deze mensje
heeft een groot
volkje*

*Om me heen, en
in mij, is er veel
werkjes
Alles doorleven.*

*De velen
problemen en het
kleine geluk, moet
een wens blijven
Een ster die zio
straalt dat
andere sterren
verbleken, een
zuiver leven
volhardt, mensje.*

*Door: een vrouw
van 52.*

*Wat zo erg is
Dat je toch niet
Er omheen kunt
En in de
roomboter valt*

*Door: een
vrouw van 52.*

Hoofdstuk 4 Begeleiding.

Aan de hand van de 7 levensprocessen wil ik de 22-jarige vrouw (A), en de 52-jarige vrouw (B) met elkaar vergelijken. Ik wil in het volgende hoofdstuk een begeleidingsvorm bespreken.

Opname:

Voor beiden geldt dat zij een enorme openheid bezitten. Zij zuigen alle zintuigindrukken in zich op. Tegelijkertijd kunnen ze moeilijk de verbinding naar binnen maken. Het gevoel van onveiligheid is groot. Alle veranderingen worden moeilijk genomen, en kunnen moeilijk waar gemaakt worden.

A: Zal erg aardig zijn voor een stagiaire, zodat zij hem/ haar kan bewerken. Stagiaires zijn makkelijk te bespelen, En een korte omgang vormt geen bedreiging.

Onaardig is zij bij medewerkers die de lijn van afspraken volgen, zij stelt ze op de proef, om te kijken of je het waard bent haar te begeleiden.

B: reageert hetzelfde, het manifesteert zich anders. Zij accepteert geen leiding, uit angst dat men over haar heen loopt. Bepaalde mensen mogen komen, andere weer niet. De dingen moeten op een vaste manier gebeuren, anders kan zij zich niet handhaven. Contacten werken verstikkend, je wordt als begeleider voortdurend getaxeerd.

Verwarmen.

Zij zijn beiden goed gezond, en vertonen een uitgebreid verzorgingsritueel, waarbij zij zich a.h.w. balsemen.

A: Heeft een kast vol geurige badschuim, en vult een kruik voor de nacht, heeft het altijd koud, slaapt onder een dik dekbed.

B: Heeft oliën waarmee zij zich inwrijft. Gaat 2 keer per week in bad met kastanjeolie dat haar omhult. Ze is “vurig”, omdat ze in de overgang is.

Afbreken.

Wat lichaamsvreemd is kan een mens niet verdragen. Hierin zie je bij A een andere werking dan bij B. Door het leeftijdsverschil, omdat B zich bewust is van haar reacties, terwijl A zich niet-bewust is. Haar zelfbeeld is niet op de werkelijkheid berust.

Ik heb nieuwe druppels
Het heet
"valderie", en je wordt er wat valderadig van,
De smaak is niet te overtreffen;
heel fijntjes.

Door: een vrouw van 52.

B: is zich bewust van de kracht die de buitenwereld bij haar teweeg brengt. Door haar open zijn, komt het niet in het aanpassen, maar direct in het proces afbreken. Zo krachtig als de buitenwereld bij haar binnen komt, zo krachtig stelt zij zich er tegen te weer.

A: Zij past zich aan, maar het is een schijnaanpassing, waarin het overlevingsmechanisme ingezet wordt. Het put haar enorm uit, toch is ze zich dit niet bewust. Eenmaal achter de rug??.. duwt zij op het delete knopje en alles is vergeten. Daarmee vlucht ze voor zichzelf en de realiteit.

Scheiden:

A: kan moeilijk keuzes maken, omdat het haar vast zet. Het ontnemt haar de ruimte er zelf de hand in te houden. Wanneer je het goed om haar heen organiseert geeft het haar duidelijkheid, overziet zij haar wereld, en kan ze genieten.

B: Keuzevrijheid geeft haar identiteit. In rust en overdenking kan zij goede keuzes maken, waar wijsheid en zelfkennis uit spreekt. Haar hele leven heeft ze nooit mogen kiezen, nu wel, het geeft haar vrijheid. Uit angst voor macht kan ze ook afhaken, waardoor ze de boot mist.

Onderhouden:

A: Kan moeilijk in de rust komen, kan zich slecht afsluiten van de groep. Om 20.00 uur gaat zij naar haar eigen kamer, om tot rust te komen. Om 21.00 uur gaat zij slapen. Dit wordt haar opgelegd, zij heeft zich dat niet eigen gemaakt.

B: Weet dat ze moet herstellen, en kiest altijd de afzondering om zich te bezinnen. Weet hoe ze zich gedraagt in een gezelschap, zegt vaak: "ik kom niet, want ik verpest het alleen maar". Zij gaat

niet de weg haar gedrag te veranderen, weet dat ze het niet kan. Zij verkiest de eenzaamheid, om dan wel een goed mens te kunnen zijn.

Beide vrouwen houden een dagboek bij, bidden en hebben een religieus leven. Het onderhoudt hen in het leven, het geeft hen positieve energie en kracht. Door middel van hun geloof kunnen zij de mooie kant voor zichzelf en de omgeving zichtbaar maken.

Groeien:

Het groeien verzorgt het aanpassen van de opgenomen en verteerde substantie aan de actuele situatie van de binnenwereld.

B: zet zich in voor goede gewoontes: op haar eetgedrag letten, bijtijds rust nemen, enz. Maar zij verkiest haar eigen, alleen zijn boven het samen leven met anderen. Constant geconfronteerd worden met haar overlevingsgedrag, ontaardt in ruzies en manipulaties maken haar ziek.

*En hierheen
keer ik terug,
zoals de lijn
naar het
uitgangspunt,
Het vuur naar
de zon, de beek
naar de zee.
En hoewel
geen licht te
zien is;
Zo weet ik
toch, dat mijn
zon schijnt
En hierheen
keer ik terug,
zoals de lijn
naar het
uitgangspunt.*

A: Goede gewoontes zijn aangeleerd en moeten door de omgeving onderhouden worden. Zij accepteert dit, omdat ze weet dat ze het zelf niet redt. Zij zal het niet toe geven, maar voelt zich geborgen bij deze norm-en regelvorming.

Tot stand brengen:

Beiden hebben een gezonde, veilige structuur nodig. In geborgenheid kunnen zij zich veel eigen maken. En werkelijke kunstwerkjes maken.

De nadruk ligt hier op het je eigen maken.

Hoofdstuk 5 : Begeleiden.

Volwassen mensen zijn zelf verantwoordelijk voor hun leven. Bij beide vrouwen zie je dat zij, ondanks hun handicap, de biografische levensfases doorlopen.

*Dierbaar huis,
Herberg van
mijn leven en
wat mij lief is,
Ik ben gekomen
zodat mijn hart
je huldigt.*

Rond het 21-ste jaar komt het “ik” vrij. Een begeleider heeft als taak sturing te geven, niet het stuur over te nemen. Maar te steunen in het krijgen van (zelf)- inzicht. (zie eigen-maken). Ondanks de volwassen leeftijd hebben beiden van buitenaf nog

Gian

Francesco
Busenello.
Uit: Poppea.

sturing nodig.

*22-jarige vrouw (A).

Elke nieuwe stap
Is een
allermoeilijkste
stap
En daar is kracht
voor nodig.

Bij moed is ook
angst

Een held kent
angst

Licht, schaduw

Haat, liefde

Zij leven naast
elkaar als broers
en zussen,

Zij wijken maar
niet

Door: een vrouw
van 52

1. Evenwicht brengen in het eten. Afspraken maken over snoepen, en teveel opscheppen. Gewichtscntroles houden, en motiveren haar overgewicht te verminderen.
2. Haar rustig uit bed laten komen. Niet teveel van haar eisen. Opstaan afspraken maken, eerst douchen voor je naar beneden gaat, enz.
3. Ritme aanbrengen. Een vast dagritme, weekritme. Op papier zetten, en het bij haar neerleggen. In gesprek brengen waarom je deze afspraken maakt, laten zien hoe ze zonder deze afspraken in de problemen komt, en niet meer kan genieten van de mooie dingen.
4. Rust aanbrengen in de avond. Omdat zij alles in zich opneemt is ze snel moe. Om 20.00 uur is zij een uur op haar kamer om rustig tot haar zelf te komen, om 21.00 uur gaat zij slapen. Zij weet dat ze hier gezond door blijft, maar heeft elke avond de steun van begeleiding nodig.
5. Hulp bij het opruimen van haar kamer geven. Haar verzamelwoede maakt dat zij verdrinkt in haar eigen spullen. Een frisse, rustige, opgeruimde omgeving werken positief op haar.
6. Taken in huis afbakenen. Bespreken wat onze taken zijn, en wat de hare. Om manipulatie te voorkomen.
7. Regelmatig haar leven bespreken, en feedback geven over haar gedrag en ervaringen. Een luisterend oor geeft haar rust. Haar serieus nemen, zonder te veel te oordelen. Wel laten zien hoe je de dingen anders aan kan pakken, het vormt voor haar een referentie :zo kan het ook.
8. Wanneer ze er een potje van maakt, moet je haar spiegelen, zonder je eigen boosheid teveel te laten blijken. Je eigen gevoel weg houden, het pas later de ruimte geven. Het is haar leven, en ze heeft onze hulp nodig om zich te begrenzen.
9. Aandacht voor haar lichaamsverzorging, mooie kleding met haar uit kiezen.
10. Uitjes goed met haar organiseren, zodat ze goed en duidelijk op pad kan gaan. Is het niet waterdicht, dan zal ze de ruimte benutten, om stiekem iets te doen wat niet

afgesproken is.

11. Religie, haar eigen kerkgemeente, geven haar innerlijke voeding waardoor haar heelheid zichtbaar is.
12. De omgeving goed op de hoogte brengen van haar gedrag, en het hoe-en waarom van afspraken. Zij zal minder invloed hebben op de “good-guys”.
13. Werken aan scholing bij medewerkers over dit onderwerp.

*52-jarige vrouw (B).

1. Je aan gemaakte afspraken houden. Trouw zijn.
2. Een luisterend oor zijn, een vertolker van haar zijn. Haar woorden kunnen samenvatten en inzichtelijk maken voor haar. (en dus de omgeving).
3. Niet boos zijn, maar voorzichtig vertellen dat het ook anders had gekund. Niet direct, maar indirect.
4. Problemen serieus nemen en volgen. Zij heeft antwoorden nodig op haar onduidelijkheden.
5. Haar gelijkwaardig behandelen, niet over haar heersen, of minachtend zijn.
6. Haar steunen in het aangaan van activiteiten, moed inspreken, voorwaarden scheppen, en navragen over de gebeurtenissen, enz.
7. Overzicht hebben. Weten dat er altijd iemand voor haar is. Dat ze niet vergeten is. Erbij horen, deel zijn van het geheel.

Zij ervaart haar lichaam niet als een geheel , en dat geeft haar het gevoel van onbehagen. Dit maakt haar instabiel, waardoor ze schommelt tussen depressief/zwaarmoedig en overenthousiast. Het in haar lichaam zijn ervaart zij als niet prettig. Zij heeft de wens “te gaan hemelen”. Hiermee bedoelt ze haar lichaam te verlaten.

8. Als volwassene benaderd worden. Als een begeleider zegt dat er niets aan de hand is, en zij voelt dat wel, dan zit ze ermee. Het is goed een vast contactmoment te hebben, waarop de dingen benoemd kunnen worden.
9. Medewerkers moeten zich scholen in het onderwerp, zodat ze goed met haar problematiek om kunnen gaan.

Uitspraak van Rümke :
Werk aan een uiterste vorm van inlevingsvermogen en een optimale distantie.

Hoofdstuk 6. Mijn eigen leerweg.

*Als de toekomst
duister wordt
Als ik wankel op
mijn wegen
Is er één die mij
omgordt:
In Gods zegen is
alles gelegen.*

*Dragen wil ik het
donkere kruis
Wandelen wil ik
Christus weg
Die mij leidt
naar het lichte
huis
Waar ik mijn
lasten nederleg.*

*Dat Gods Geest
mijn ster mag
zijn
Dat mij door het
leven leidt
Dat ik met een
klaar bewustzijn
Staande blijf in
elke strijd.*

Een gebed.

Overbodig is het te vertellen, hoe het werken met deze dames mij gevormd heeft in de loop der jaren. Menigmaal heb ik getwijfeld aan mijn kundigheid en heb ik getwijfeld over mijn betrokkenheid. Het is met name een afweging geweest in hoeverre ik mij kon inleven, en daarbij een juiste distantie bewaren.

Het is mijn eerste verantwoording voor hen de grenzen duidelijk te maken, en dit soms ook open te benoemen, weten ze wat ze aan je hebben. Het geeft hen vertrouwen. Deze grenzen zijn voor mij, binnen het werk altijd moeilijk. Ik stel me betrokken op, waardoor ik makkelijk teveel de aandacht bij het team weghaal.

Ik ben mij, dit realiserend, bij de 22-jarige vrouw zo gaan opstellen dat ik het team steeds op de hoogte ben gaan brengen van haar doen en laten. Als de “good-guys” dachten goed gehandeld te hebben, gaf ik aan dat zij hen voor haar karretje had gespannen. Het is de enige manier om de ogen bij het team te openen; steeds opnieuw haar overlevingsgedrag en manipulaties zichtbaar te maken en te benoemen. Door goede uitleg hoop ik dat de collega’s in het team geschoold/ervaren worden.

Ook heeft zij haar levensboek aan de mensen laten lezen, waardoor haar begeleidingsvraag duidelijk wordt. Probleem is altijd dat de mensen haar zorgvraag onderschatten. Zij wordt overschat, en de kring raakt hier onevenwichtig van. Ik help mezelf niet te door me hier zorgen over te maken, dit is het ervaringsniveau van het huis, dat door de tijd heen zal verbeteren.

Bij de 52-jarige vrouw is het anders, zij woont alleen en ik, als contactpersoon, ben binnen het wonen haar enige belangenvertegenwoordiger.

Zij heeft het “good-guy”gedrag als zij in een dilemma komt. Ze “shopt” bij de mensen op kantoor, bij de en de therapeuten en hun assistentes, en de huisarts. Zij onderbouwt haar richting of haar gelijk hiermee, zonder zich te realiseren dat ze de realiteit uit het oog heeft verloren. Het kan me dan veel tijd kosten dit weer tot de juiste verhoudingen terug te brengen.

Regelmatig informeer ik de “Lobbylijn”, door te vragen hoe het zit, en opheldering te geven.
Ook voor haar is het goed de cirkel gesloten te houden.

Door deze rol wordt ik niet altijd als een aardig iemand gezien, er is niet altijd het bewustzijn dat je er met aardig-zijn alleen niet komt bij hen. Duidelijkheid bieden geef je door grenzen te bieden, waardoor stiekemigheid, manipulaties en opgeblazenheid, als een ballonnetje lek geprikt worden en tot gezonde vormen herleid worden. Immers zachte heelmeesters maken stinkende wonden.

Ik heb dit bereikt door diep bij mezelf te blijven, bij de ontmoetingen met de dames.

Voorop staat dat je eerlijk bent, spiegelt zonder te oordelen, maar het wel in goede banen kunt leiden.

Voor de 52-jarige vrouw is het belangrijk dat je je macht niet laat gelden, maar wel dat je eerlijk zegt wat ze niet goed aanpakt. Ik probeer directe kritiek te vermijden. Ze is bovenmatig gevoelig op dit punt, en dit komt regelrecht haar gewond-zijn binnen, en maakt het probleem groter. Tegelijkertijd probeert ze mij dit juist wel te doen, om me op de proef te stellen. Als ze tot inzicht komt zegt ze vaak: “Hoe maak ik van die olifant nu weer een muis”?

Bij de 22-jarige vrouw ligt het anders, zij is een jongvolwassene, bij wie ik opleggend kan zijn (“Je gaat nu zeggen dat het je spijt, anders ga je maar niet vanavond met haar uit”).

Zij handelt nog zo onbewust dat je wekkend moet zijn.

Bij de 52-jarige vrouw is het al meer bewust, maar gaat het aan de loop met haar.

Voor beide vrouwen is jezelf zijn heel belangrijk. Ze houden van gezelligheid, warmte en genegenheid. Ikzelf kan dit geven, ben van ze gaan houden. Maar om de moed er in te houden, relativeer ik nog al eens met een potje humor, dat bij mezelf de lucht erin houdt.

Zij kruipen onder je huid, en dat werkt zuigend en verstikkend. Ze werken soms zo op me in dat ik aan mezelf kan twijfelen, “schiet ik tekort?”

Het is goed je eigen persoonlijke grens af te bakenen. Wat wil ik wel en niet met hen, en dan echt wat ik wil. Vanuit mijn

*Wij vonden
elkaar*

Echte vrienden

Kostbaar goud

*Ontvangen en
geven*

*We vonden
elkaar*

*Jij vond mij
Ik jou*

*Door: een vrouw
van 52*

eigen wens, en niet de wens die ik mezelf op leg.

De beide dames zijn soms hysterisch en kunnen bij mezelf emotionaliteit wekken, waardoor het drama nog groter wordt. Ik heb mezelf regelmatig terug moeten fluiten, om eerst even tot honderd te tellen.

Het helpt me vaak de probleemstelling heel nuchter te kaderen en in een vorm te benoemen en bij hen neer te leggen. Dan ontwar je de kluwen, en kunnen de dingen opgelost worden. Objectiviteit in verbondenheid met de dames werkt door op hen, en nauwelijks benoembaar kunnen ze in jouw kielzog de koers meevaren.

Het lijkt alsof je het probleem hebt opgelost, maar er zal direct weer een ander probleem voor terug komen.

De leerweg is voorlopig nog niet afgesloten.

Hoofdstuk 7 Nawoord.

Het is een lange weg geweest de eindeloze theoretische feiten, naar de dagelijkse werkelijkheid om te buigen. Keer op keer feiten met ervaringen te vergelijken.

Kijkend zie ik ook hoeveel de tijd nog kan omvormen. Bij een goede begeleiding zie ik vaak hoe fraai de positiviteit in hen kan stromen, mits de juiste voorwaarden regelmatig geboden kunnen worden.

Het is de levensweg, de weg naar buiten, interesse ontwikkelen voor de wereld om je heen en er op je eigen manier aan deelnemen en je geluk erin vinden. Juist deze levensweg moet door hen gekozen worden in hun volwassenheid. Sociaaltherapie is voor mij op basis van gelijkwaardigheid elkaar bewegen van het leven wat moois te maken en om te leren gaan met je beperkingen.

Ik wil beide vrouwen heel hartelijk danken voor het vertrouwen dat ze me geven.

De periode dat ik met deze scriptie bezig ben geweest, duurde van kerstmis 2002, tot Pasen 2003.

GEBRUIKTE * LITERATUUR

Dr. G. de Lange : Uitgeverij Van Gorcum ISBN: 90.23238001- Jaar 2002	Relatiegestoorde kinderen
Dr. G. de Lange: Uitgeverij Van Gorcum ISBN: 90.25500641- Jaar1991	Hechtingsstoornissen, orthopedagogische behandelstrategieën.
Geertje van Egmond: Uitgeverij Ambo ISBN: 90.26317034 – Jaar 1992 ISBN: 9026317026- Jaar 2001	1. bodemloos bestaan 2. Verbinding verbroken
Frank Matthijsen: Uitgeverij Dekker & v/d Vegt ISBN: 9025500633- Jaar:1991	Zand in je eten, hoe kinderen onuitstaanbare mensen kunnen worden.
Walter Holzapfel: Uitgeverij Vrij Geestesleven. ISBN: 90 60384253-Jaar: 1997	Kinderen met ontwikkelingsstoornissen
Karl König: Uitgeverij Vrij Geestesleven. ISBN: 906038078.9- Jaar 1977	De eerste drie kinderjaren
Annejet Rümke> Reader	Verkenningen in de psychiatrie voor heilpedagogen (1998)
Rudolf Steiner : Uitgeverij Vrij Geestesleven. ISBN: 906038525x/nugi 725- Jaar 1997	Genezend opvoeden
A. Soesman: Uitgeverij Vrij Geestesleven. ISBN9060384245/nugi 612	De twaalf zintuigen
Joop van Dam:Uitgeverij Pentagon. ISBN: 90-72052-55-2. Jaar: 2003	Innerlijke bronnen van de gezondheid.

Gelezen: Websites.

- Adoptie trefpunt
- Hechtingsstoornis
- oudervereniging de Knoop